

Procedure for behandling af klimaudviklingsspor

Baggrund

En af de centrale elementer i Klimaalliancen er at igangsætte en række klimaudviklingsspor indenfor både reduktion og tilpasning. Formålet med den udviklingsindsats er at tage hånd om de store udfordringer der står i vejen for klimaomstillingen og derigennem accelerere klimaindsatsen i kommunerne, regionerne, Danmark og internationalt.

En væsentlig andel af den samlede finansiering øremærkes til disse klimaudviklingsspor, da partnerskabet vurderer, at der er behov for en stor fleksibilitet, der kan imødegå klimaindsatsens udfordringer og udviklingsbehov løbende. Denne agile organisering er baseret på en forventning om, at vi ikke i dag kan forudse alle de behov, der opstår i den næste fase fra plan til handling med klimahandlingsplanerne.

Dette bilag indeholder proceduren for hvordan, disse klimaudviklingsspor udvikles og godkendes.

Forretningsudvalget har vedtaget, at denne procedure skal evalueres og, hvor relevant, revideres løbende, i takt med at partnerskabet gør sig erfaringer med anvendelse af den.

Definition

Et klimaudviklingsspor forstås som udviklingsprojekter, hvor en gruppe projektdeltagere går sammen om at udforske og udvikle løsninger på konkrete udfordringer. De beskrives som problemdrevne spor, der tager afsæt i kommunernes klimahandlingsplaner og de tværgående problemstillinger som er identificeret i den regionale geografi og skal bidrage til at finde løsninger på de områder, hvor kommunerne har vanskeligt ved at realisere planerne eller komme helt i mål. Herfra kan sporene udvikle sig til egentlige fyrtårnsprojekter for klimaindsatsen i Danmark og internationalt.

Klimaudviklingssporene kan bl.a. fokusere på:

- Udfordringer i klimaarbejdet, fx områder hvor kommunerne oplever udfordringer i deres implementeringsarbejde, eller planlægning for reduktion af restudledningerne (manko) indenfor fx landbrug og transport eller håndtering af klimafarer kommunerne generelt har mindre erfaring med (såsom tørke).
- Forudsætninger for gennemførelse af klimaomstillingen, herunder udvikling af data, metoder og ny viden, fx arbejdet med klimaaftrykket fra forbrug (scope 3/forbrugsbaserede udledninger).
- Dokumentere og kodificere effekten fra demonstrations- og fyrtårnsprojekter, hvor fx en type tiltag kan afprøves og demonstreres i en række kommuner og regioner og erfaringer kan opsamles og udbredes til partnerskabet og internationalt.
- Rammesætte et samarbejde blandt frontløberkommuner – og regioner om at gå foran med omstillingen indenfor et delområde for at udvikle de løsninger, det samlede partnerskab vil få behov for.

Det tilstræbes ikke at afgrænse mulige temaer i klimaudviklingssporene. Det centrale er ophængt i implementeringen af kommunernes klimahandlingsplaner og det tværgående samarbejde mellem kommuner og regioner og vurderingen af om projektet kan imødegå de udfordringer, kommunerne oplever at have. For videre at understøtte dette, foreslås det at klimaudviklingssporene kan have forskellige detaljeringsgrader forud for ansøgningsprocessen. For nogle temaer er det relevant at bearbejde problemstillingen forud og definere et klimaudviklingsspor om et specifikt projektområde, mens det i andre sammenhænge kan være nyttigt med en mere åben problembeskrivelse.

For projekter med særlig høj kompleksitet, kan forretningsudvalget anmode om en foranalyse, der skal hjælpe til at klarlægge og præcisere klimaudviklingssporet. Der kan ansøges om midler til foranalyse, ligesom der kan ansøges om midler til et eventuelt hovedprojekt efterfølgende.

Indenfor denne brede ramme har den politiske udviklingsgruppe til opgave at fastlægge det strategiske fokus for arbejdet med bl.a. klimaudviklingsspor, ved fx at definere vidensbehov eller omstillingsudfordringer, som partnerskabet skal have et særligt fokus på at løse for at accelerere kommunernes og regionernes klimaindsats. Dette strategiske fokus fungerer både som en invitation til partnerskabet om at udvikle løsninger, og som et kriterium til forretningsudvalget, der lægges til grund for deres beslutning.

Udviklings- og godkendelsesproces

Et klimaudviklingsspor kan opstå alle steder i partnerskabet – hos kommuner, regioner, geografiske organiseringer, videnspartner, projektpartnerskaber eller helt eksterne interessenter. Efter en idé er opstået, skal den igennem en ensartet kvalificerings- og udviklingsproces og efterfølgende behandles i det relevante governancesystem, før der kan afsættes midler.

Der er samlet afsat 10 mio. kr. til klimaudviklingsspor, heraf 5 mio. kr. er fra Realdania for perioden 2023-2025 og 5 mio. kr. er fra de fem regioner for perioden 2023-2027. Hertil kan komme yderligere finansiering fra projektpartnerne eller andre aktører. Uanset hvilke midler der anvendes til det givne klimaudviklingsspor, er det åbent for alle kommuner at deltage i et spor, og ikke afgrænset ud fra fx geografi.

Processen kan optegnes med en række nedslag, eller gates, som alle oplæg skal igennem. Disse er optegnet i figuren nedenfor. Undervejs i dette forløb skal der udarbejdes et oplæg ud fra skabelonen opridset i **bilag 1**.

Figur 1. Udviklings- og godkendelsesproces for klimaudviklingsspor

Processen kan opdeles i fem skridt:

1. Initiel formulering af forslag: På baggrund af en idé skal initiativtager sammensætte en indledende formulering af klimaudviklingssporet, der kan danne grundlag for en faglig kvalificering og vurdering. Denne bør som minimum indeholde nogle indledende tanker om punkt 1-4 i skabelonen (se bilag). Den politiske udviklingsgruppe vil årligt fastlægge nogle fokusområder, indenfor hvilke de opfordrer til formulering af forslag, og som forretningsudvalget vil lægge vægt på i deres prioritering.
2. Faglig kvalificering og vurdering: Før forslaget indstilles til det formelle godkendelsesforløb, skal det igennem to kvalificerende skridt. *Det første skridt* er en faglig kvalificering og vurdering af forslaget med videnspartneren (CONCITO og C40). Forslagsstillerne retter henvendelse til videnspartneren og vil her få hjælp til udvikling og kvalificering af forslaget fra en klimafaglig vinkel og et fokus på at accelerere omstillingen og opnå størst mulig klimaeffekt. Videnspartneren udarbejder samtidig en vurdering af forslaget, der går med videre til godkendelsesforløbet. Heri inddrages også den eller de relevante DGO'er og der foretages en indledende vurdering af, om klimaudviklingssporet bedst kan indpasses som et geografisk eller centralt forankret spor.
3. Invitation til deltagelse: *Det andet skridt* handler om at optimere tilslutningen til udviklingsforløbene og derigennem effekten. Før forslagene tilgår godkendelsesforløbet gives de øvrige aktører i Klimaalliancen mulighed for at tilslutte sig sporet. Det kan af forslagsstillerne specificeres, på hvilken måde det er muligt (fx som projektdeltager eller i en følgegruppe). Sekretariatet vil understøtte denne proces, der også med fordel kan trække på eksisterende netværk (fx KTC Klima og lignende). I dette skridt revurderes om projektet bedst indpasses geografisk, på tværs af en gruppe geografier (samfinansieret) eller centralt afhængig af tilslutningen.
4. Godkendelsesforløb: Herefter skal klimaudviklingssporet igennem en godkendelsesproces. Det foreslås at alle klimaudviklingsspor gennemgår den samme godkendelsesproces, men at den efterfølgende godkendelse hos bevillingsgiver afhænger af hvilket finansieringsmæssigt ophæng klimaudviklingssporet er tiltænkt. Til den endelige godkendelse bør der indgå en udfyldt skabelon samt en faglig vurdering fra videnspartneren i dialog med den eller de relevante DGO'er.

Godkendelsesforløbet foreslås at have følgende etaper:

- a. Behandling i den administrative styregruppe: Sporet behandles på møde i den administrative styregruppe, der på vegne af partnerskabet udarbejder indstilling til forretningsudvalget. Der kan med fordel skabes en fleksibilitet så denne del af godkendelsen kan ligge før punkt 3 ovenfor, afhængig af mødekadencen. Der kan også fastlægges en beløbsgrænse, under hvilken den administrative styregruppe kan træffe endelig beslutning.
 - b. Behandling i forretningsudvalget: Indstillingen behandles endeligt i forretningsudvalget. Forslag til klimaudviklingsspor vil blive samlet sammen til to årlige godkendelsesforløb i hhv. foråret og efteråret, der matcher forretningsudvalgets møder.
 - c. Bevillingsgiver: Afhængig af midlernes ophav behandles indstillingen efterfølgende (eller parallelt med forretningsudvalget) i fx regionsråd, filantropiudvalg eller lignende.
5. Igangsætte: Såfremt udviklingssporet har fået tilsagn om støtte skal arbejdet igangsættes med de deltagende partnere.

Krav og kriterier

Godkendelsesforløbet vil tage afsæt i en række krav og tildelingskriterier, der kan retningsgive hvilke udviklingsprojekter der skal opnå støtte. Det foreslås at arbejde med nedenstående krav.

Krav

- Sporet skal være fokuseret på en relevant problemstilling for den kommunale eller regionale klimaindsats og kunne bidrage til en accelereret omstilling eller større klimaeffekt. Hvilke problemstillinger der er særligt relevante fastlægges af den politiske udviklingsgruppe.
- Der kan samtidig ikke være tale om implementering eller realisering af kendte og i forvejen afprøvede løsninger eller teknologi. Sporene skal indeholde et tydeligt udviklings-, test- eller demonstrationselement.
- Der kan ikke gives direkte implementeringsstøtte. Det er således ikke muligt at søge midler til fx indkøb af elbusser, eller til afholdelse af borgermøder om udfasning af gasfy.
- Klimaudviklingssporene skal have én entydig projektejer, der er ansvarlig for budget, projektledelse og rapportering.
- Sporet skal have minimum tre kommuner/regioner med. Det bør herunder også fremgå tydeligt hvor behovet for det pågældende klimaudviklingsspor kommer fra.
- Sporet skal vidensunderstøttes og evalueres. Midler til evaluering skal være indeholdt i budgettet. For projekter med et samlet budget på under 1 mio. og/eller under et års varighed foretages evalueringen af klimarådgiverne i KL med efterfølgende indstilling til den administrative styregruppe og forretningsudvalget ud fra en fastlagt evalueringsskabelon. For projekter over 1 million og længere end 1 år skal evalueringen foretages af en ekstern og uafhængig evaluator. Budgettet til dette skal indeholdes i det samlede budget for sporet.
- Der skal leveres viden og erfaringer fra sporet til det samlede projekt og de andre deltagere via sekretariatet (og videnspartneren). Og der skal indtænkes en formidling af resultaterne.

Foruden ovenstående krav, anbefales forretningsudvalget at lægge vægt på følgende kriterier i prioritering af midlerne.

Kriterier

- Klimaudviklingssporets relevans for reduktion af drivhusgasudledning eller tilpasning til klimaforandringer, samt kobling til merværdier og synergieffekter. Det er et krav at et klimaudviklingsspor er relevant, men det kan yderligere vægtes ud fra sit potentielle bidrag til at løse klimaudfordringerne.
- Deltagelsesomfang ved antal kommuner, regioner, DGO'er, videnspartnere og andre relevante aktører (og dermed projektets potentielle effekt).
- Medfinansiering og gearing af projektets investering med eksterne midler og medgået tid (kommuner kan fx medfinansiere et spor med et antal timers deltagelse).
- Geografisk spredning for den samlede portefølje af klimaudviklingsspor.
- Tidsmæssig fordeling af de tilgængelige midler hen over projektperioden.

Igangsættelse, rapportering og vidensdeling

Hvis sporet modtager tilsagn, skal der fremlægges en udbetalingsplan samt andre specifikke krav fra de finansierende parter, hvorefter arbejdet kan igangsættes. Herefter vil der være krav om periodisk rapportering til sekretariatet i forbindelse med udbetaling af midlerne. Dette sker via et simpelt format, der både skal understøtte den projektstyringsmæssige opfølgning på økonomi og fremdrift, men også den mere generelle vidensopsamling og deling. Rapportering sker til sekretariatet så status kan forelægges den administrative projektstyregruppe og dernæst forretningsudvalget to gange årligt. Rapportering vil indeholde status på aktiviteter og leverancer, herunder eventuelle ændringer eller afvælgelser fra projektplanen samt håndtering heraf. Rapportering gennemføres som et fremdriftsskema (rød-gul-grøn) med skrive kommentarer til vurderingerne.

For at sikre et fælles overblik orienteres sekretariatet om spor, der er undervejs når de når til nedslag 2, og vil herefter vedligeholde et fælles overblik over klimaudviklingsspor, der er igangsat og i pipeline. Den løbende rapportering om fremdrift sker til enten DGO eller sekretariat afhængig af ophæng, mens resultater og erfaringer formidles videre til videnspartner.

Bilag 1. Skabelon for projektforslag

Dette bilag indeholder en skabelon for projektforslag, der udarbejdes og udbygges hen over den indledende udviklingsproces, og herefter danner grundlag for godkendelsesforløbet.

Nr.	Felt	Indhold
1	Titel	Navnet på klimaudviklingssporet
2	Formål og ambition	En beskrivelse af hvilken udfordring sporet fokuserer på (hvorfor). I dette indgår også en beskrivelse af formålet med arbejdet og det tiltænkte bidrag til omstillingen.
3	Indhold	En beskrivelse af det konkrete indhold i udviklingssporet, herunder aktiviteterne og hvordan de tilstræber at håndtere problemet (hvordan). Eventuelt en tiltænkt effektkæde.
4	Behovsafdækning	En vurdering af behovet for den løsning der udvikles, herunder om der allerede findes lignende tiltag – og hvordan dette i så fald adskiller sig.
5	Projektejer	Den ansvarlige projektejer (juridisk person) og primære projektleder.
6	Deltagere	Hvem deltager derudover i arbejdet og hvad er deres roller. Hvis mange deltagere må der også gerne medsendes et organisationsdiagram.
7	Budget	Oversigt over de forventede udgifter i projektet fordelt på hovedposter.
8	Finansiering	Specificering af det samlede finansieringsbehov, herunder hvad der søges om af midler og fra hvilke bevillingsgivere. Andre finansieringskilder, herunder egenfinansiering og medfinansiering i form af medarbejdertimer, skal specificeres. I tilfælde af divergens mellem finansiering og budget skal forskellen forklares – typisk hvor restfinansieringen tænkes fundet.
9	Tidsramme	Hvornår skal projektet gennemføres (start, slut, milepæle)
10	Leverancer	Hvad er det forventede output og outcome for projektet og hvordan kan det stilles til rådighed for en bredere gruppe af kommuner/regioner.
11	Rapportering og vidensdeling	Hvordan rapporteres der løbende på fremdrift hen over projektperioden? Hvordan sikres det at viden opnået i sporet kan deles med de øvrige deltagere?